

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu a sudkýň JUDr. Gabriely Gerdovej a JUDr. Jany Zemkovej PhD. v právnej veci žalobcu: **L.**, so sídlom T., zastúpený: *JUDr. I. R.*, advokátka so sídlom Š., proti žalovanému: **Krajský úrad životného prostredia v Banskej Bystrici**, so sídlom Námestie Ľudovíta Štúra 1, Banská Bystrica, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 2008/00811-Ko zo dňa 05.06.2008 v spojení s prvostupňovým rozhodnutím Obvodného úradu životného prostredia v Brezne č. OPaK A2008/00762 Koj zo dňa 03.04.2008, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/115/2008-59 zo dňa 15.10.2008, jednomyselne

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/115/2008-59 zo dňa 15. októbra 2008 **p o t v r d z u j e**.

Žalovaný **j e p o v i n n ý** zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania vo výške 71,92 € do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku na účet právneho zástupcu žalobcu JUDr. I. R., advokátka, K.

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Banskej Bystrici zrušil rozhodnutie žalovaného č. 2008/00811-Ko zo dňa 05.06.2008, ktorým žalovaný zamietol odvolanie podané žalobcom proti rozhodnutiu Obvodného úradu životného prostredia v Brezne č. OPaK A2008/00762 Koj zo dňa 03.04.2008, ktorým nepriznal podľa § 14 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 71/1967 Zb.“) žalobcovi postavenie účastníka konania vo veci vydania súhlasu na aplikáciu chemických látok a hnojív pri lesohospodárskej činnosti v území s tretím stupňom ochrany

s odôvodnením, že správne orgány nie sú oprávnené nad rámec zákona (čl. 2 ods. 2 Ústavy SR) priznať fyzickým alebo právnickým osobám (mimovládny organizáciiám – tzv. zainteresovaná verejnosť) postavenie účastníka konania v zmysle zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní s tým, že ust. § 82 ods. 3 a 6 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, v znení účinnom v čase rozhodnutia im *expressis verbis* priznával len postavenie zúčastnenej osoby.

Krajský súd vychádzal z toho, že ust. článku 8 ods. 3 Aarhuského dohovoru (Oznámenie MZV SR č. 43/2006 Z.z.) má priamy účinok. Uviedol, že žalobca má prístup k správne a súdne konaniu v zmysle čl. 9 ods. 3 Dohovoru. Tento článok dáva právo verejnosti napadnúť rozhodnutia, opomenutia, úkony súkromných osôb a orgánov verejnej moci v oblasti životného prostredia bez vzťahu k čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Dohovor je medzinárodnou zmluvou v zmysle čl. 7 ods. 5 Ústavy SR, ktorá má prednosť pred zákonmi SR a je priamo aplikovateľná.

Proti rozsudku krajského súdu podal žalovaný včas odvolanie. Namietal, že aplikácia Aarhuského dohovoru vyžaduje prijatie potrebných vnútroštátnych právnych noriem v Slovenskej republike. Uvedený princíp zakotvuje priamo Aarhuský dohovor (čl. 3 ods. 1 a čl. 9 ods. 3). Ustanovenie čl. 9 ods. 3 Dohovoru nie je takým ustanovením, ktoré priamo zakladá práva resp. povinnosti fyzickým a právnickým osobám, štátnym orgánom a zainteresovanej verejnosti, tzn. ich uplatňovanie sa realizuje len v rozsahu existujúcich vnútroštátnych predpisov. Členovia zainteresovanej verejnosti, a teda ani žalobca, nemajú podľa čl. 9 ods. 3 Dohovoru automaticky priamy prístup k správne alebo súdne konaniu. Dohovor nie je v týchto ustanoveniach spôsobilý na priamu aplikáciu, preto musí byť vykonaný vnútroštátnymi normatívnymi aktmi.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil. Uviedol, že so zreteľom na skutočnosť, že Národná rada SR svojim uznesením č. 1840 zo dňa 23.09.2005 rozhodla, že Dohovor je zmluvou, ktorá má prednosť pred zákonmi, zaradila uvedený Dohovor do jednej z kategórií vymenovaných v článku 7 ods. 5 Ústavy SR. Nie je preto možné následnou interpretáciou urobiť záver o tom, že Dohovor nie je zmluvou o ľudských právach. So zreteľom na ustanovenie zákona č. 1/1993 Z.z. je takáto kvalifikácia zmluvy záväzná, nie je možné ju meniť interpretáciou. Ak by orgán aplikujúci právo v konkrétnom prípade Dohovor zastával názor, že Dohovor nie je zmluvou o ľudských právach a slobodách, potom by tento výklad bol neobhájiteľný so zreteľom na skutočnosť, že uvedený Dohovor nemožno zaradiť do žiadnej inej kategórie medzinárodných zmlúv, ktoré majú prednosť pred zákonom. Túto skutočnosť považuje žalobca za zásadnú. Charakter Dohovoru ako medzinárodnej zmluvy o ľudských právach so zreteľom na rozhodnutie Národnej rady SR č. 1840 zo dňa 23.09.2005, nie je možné spochybniť. Medzinárodná zmluva o ľudských právach a základných slobodách nemusí zakladať práva a povinnosti fyzických osôb, nemusí byť zmluvou, na vykonanie ktorej nie je potrebný zákon, ale zároveň je zmluvou, ktorá má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, pričom táto jej prednosť vyplýva z rozhodnutia Národnej rady SR, podmieneného skutočnosťou, že ide o zmluvu o ľudských právach a slobodách. Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a slobodách vo všeobecnosti nezakladajú konkrétne práva a povinnosti fyzických osôb, ale priznávajú ľudské práva a základné slobody, ktoré sú zmluvné strany povinné zabezpečiť a zaručiť ich ochranu každému, na koho sa tieto medzinárodné zmluvy vzťahujú. Ústavný súd SR vo svojej rozhodovacej činnosti posudzujúci iné medzinárodné Dohovory o ľudských právach o základných slobodách vychádzal z jediného logického výkladu a to, že pokiaľ je v medzinárodnej zmluve zakotvený pozitívny

záväzok štátu zabezpečiť určité právo označeným osobám, zodpovedá tomu ľudské právo takejto osoby. Žalobca poukázal na čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa a rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 47/97 a čl. 19 Dohovoru o právach dieťaťa a rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 4/02. So zreteľom na vyššie uvedené skutočnosti, ako aj dôvody uvedené v žalobe proti rozhodnutiu žalovaného je žalobca toho názoru, že jediným postupom žalovaného, aj prvostupňového orgánu by bolo v rámci platných ustanovení zákona č. 71/1967 Zb. priznať žalobcovi postavenie účastníka konania. Len práva účastníka konania umožňujú žalobcovi realizovať práva zakotvené v článku 9 ods. 3 Dohovoru.

Najvyšší súd Slovenskej republiky pôvodným rozsudkom sp. zn. 3 Sžp 4/2009 zo dňa 17.09.2009 zmenil rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/115/2008-59 zo dňa 15.10.2008 tak, že žalobu voči rozhodnutiu žalovaného č. 2008/00811-Ko zo dňa 05.06.2008 zamietol. Senát v rámci svojej rozhodovacej činnosti vychádzal z tohto, že Aarhuský dohovor nemá priamy účinok.

Žalobca rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžp/4/2009 zo dňa 17.09.2009 napadol sťažnosťou na Ústavnom súde Slovenskej republiky (sp. zn. IV. ÚS 118/2010).

Súdny dvor Európskej únie rozsudkom C-240/09 [L.] zo dňa 08.03.2011 rozhodol, že „Článok 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia schváleného v mene Európskeho spoločenstva rozhodnutím Rady 2005/370/ES zo 17. februára 2005 **nemá priamy účinok v práve Únie. Prináleží však vnútroštátnemu súdu, aby poskytol taký výklad procesného práva týkajúceho sa podmienok, ktoré je potrebné splniť na podanie správneho opravného prostriedku alebo žaloby, ktorý bude v čo najväčšej možnej miere v súlade tak s cieľmi článku 9 ods. 3 tohto dohovoru, ako aj s cieľom účinnej súdnej ochrany práv poskytovaných právom Únie**, aby mohla organizácia na ochranu životného prostredia, akou je L., napadnúť na súde rozhodnutie prijaté v rámci správneho konania, ktoré by mohlo byť v rozpore s právom Únie v oblasti životného prostredia.“

Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom sp. zn. IV. ÚS 118/2010-94 zo dňa 12.04.2012 rozhodol, že základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom najvyššieho súdu pod sp. zn. 3 Sžp/4/2009 porušené boli. Zrušil rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3 Sžp/4/2009 zo dňa 17.09.2009 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa postupom podľa § 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p. a následne potom, ako bolo oznámenie o vyhlásení rozsudku vyvesené na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.supcourt.gov.sk, www.nsud.sk, vyhlásil vo veci rozsudok, ktorým podľa § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. v spojení s § 219 ods. 1 O.s.p. z iných právnych dôvodov potvrdil napadnutý rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici ako vecne správny.

Po zrušení rozsudku najvyššieho súdu ústavným súdom Slovenskej republiky sa vec dostala opätovne do štádia odvolacieho konania. Právny stav v medziobdobí bol však zmenený existenciou rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C-240/09, ktorý zásadne ovplyvňuje právne posúdenie danej veci.

Senát najvyššieho súdu pre ďalší procesný postup v konaní z rozsudku Súdneho dvora Európskej únie stanovil nasledovné závery.

1. Čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru nemá priame účinky. Nemohol byť preto právnym základom pre založenie postavenia účastníka správneho konania pre žalobcu tak, ako to tvrdil v žalobe.
2. Súdny dvor však mimo priameho účinku Aarhuského dohovoru jasne povedal, že ide o otázku výkladu národných procesných predpisov, ktoré musia byť vykladané tak, aby bola zabezpečená realizácia hmotného práva Európskej únie.

Skutočnosť, že rozsudok Súdneho dvora EU C-240/09 sa stal prameňom i práva Slovenskej republiky nie je a nebola sporná. Pre ďalšie konanie na všeobecných súdoch aj na správnych orgánoch však má význam skutočnosť, či druhá veta rozsudku, ktorá v podstate zakladá postavenie účastníka správneho konania žalobcovi, má účinky ex tunc alebo účinky ex nunc. Rozlišovanie tohto účinku má význam vo vzťahu k už skončeným konaniam.

Najvyšší súd v konaní pred ústavným súdom uviedol argumentáciu v prospech účinku ex nunc s ohľadom na formuláciu odpovede na predbežnú otázku, t.j., že „... *prináleží vnútroštátnemu súdu, aby poskytol taký výklad procesného práva týkajúceho sa podmienok, ktoré je potrebné splniť na podanie správneho opravného prostriedku alebo žaloby...*“. Vzhľadom na to, že išlo o odporúčenie euro konformného výkladu národného procesného práva mal najvyšší súd za to, že uvedená veta naznačuje účinky ex nunc, t.j. od 08.03.2011.

Ústavný súd v náleze potvrdil všeobecné pravidlo o ex tunc účinkoch rozsudkov Súdneho dvora EU a vzťahol ho i na euro konformný výklad národného práva s poukazom na rozsudok Súdneho dvora zo dňa 04. mája 1999-Sürül C-262/96 Zb. s. I-2685, bod. 107).

Na základe záväzného právneho názoru o ex tunc účinku rozsudku Súdneho dvora EU C-240/09 najvyšší súd dopĺňa, že povinnosť euro konformného výkladu existovala už v čase vydaného napadnutého prvostupňového rozhodnutia žalovaného o nepriznaní postavenia účastníka správneho konania žalobcovi. Najvyšší súd ďalej poukazuje na to, že podľa rozsudku C-103/88 Fratelli Constanzo Spa, výrok pod bodom 4/, správne orgány majú rovnakú povinnosť ako súdy aplikovať Európske právo a zdržať sa aplikácie ustanovení národného práva, ktoré sú v rozpore s ním. Prenesením tohto princípu na daný prípad správne orgány nemôžu poukazovať na čl. 2 ods. 2 ústavy, že nie sú oprávnené konať nad rámec zákona.

V ďalšom konaní správny orgán musí vyhodnotiť, či správne konania vo veci samej o udelenie výnimky ešte prebiehajú (resp. či vzhľadom na existenciu predmetu konania môžu ešte prebiehať), či žalobca mohol realizovať, resp. realizoval svoje práva v konaní, resp. či bol na právach ukrátený. V danom prípade bol súhlas na aplikáciu chemickej látky vydaný rozhodnutím Obvodného úradu životného prostredia v Brezne č. OPaK A 2008/00762 Koj zo dňa 22.07.2012. Rozhodnutie je potrebné doručiť žalobcovi.

Pre úplnosť je nevyhnutné doplniť, že zákonodarca zákonom č. 145/2010 Z.z. okrem iného novelizoval i ustanovenie § 82 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z.z. s účinnosťou od 01.05.2010.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 250k ods. 1 veta prvá O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. tak, že priznal žalobcovi, ktorý mal v odvolacom konaní úspech právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Trovy právneho zastúpenia na odvolacom súde si žalobca uplatnil vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu za 1 úkon právnej služby - vyjadrenie zo dňa 02.02.2009 vo výške 53,49 € a režijný paušál 6,95 €, spolu 60,44 € + 19% DPH, celkom trovy právneho zastúpenia na odvolacom súde vo výške 71,92 €, pričom boli uplatnené a priznané podľa § 11 ods. 1 v spojení s § 14 ods. 1 písm. c/, § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení účinnom v čase vykonania právnej služby.

Náhradu trov celého konania vo výške 574,77 €, t.j. konania na súde prvého stupňa vo výške 502,85 € a na súde odvolacom vo výške 71,92 €, je žalovaný povinný zaplatiť žalobcovi na účet JUDr. I. R., vedený v S., a.s., č. účtu: X., VS: X. Trovy prvostupňového konania boli žalobcovi priznané rozsudkom súdu prvého stupňa, ktorý odvolací súd potvrdil ako celok, keďže výrok rozsudku bol vo veci samej vecne správny a odvolanie proti výroku o trovách konania podané nebolo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok **nie je** prípustný.

V Bratislave dňa 09. októbra 2012

JUDr. Ivan R U M A N A, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Emília Čičková